Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena: *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoiélă.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

"Gazeta" iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 203. Braşovŭ, Joi, Vinerĭ 16 (28) Septemvre 1888.

Cum se contradicŭ şoviniştiĭ.

I.

Braşovŭ, 14 Sept. v.

Este interesantŭ a face studii despre starea sufletéscă a şoviniştilorŭ ungurĭ, urmărindŭ cu atenţiune nebunescile săriturĭ ce le face spiritulŭ lorŭ turburatŭ de patime şi de pofte nebune.

In acelaşĭ timpŭ când strigă în gura mare, că numai „câţiva agitatorĭ fără consciinţă“ suntŭ causa tuturorŭ nemulţămirilorŭ, ce amărăscŭ viéţa naţionalităţilorŭ nemaghiare; în acelaşĭ momentŭ când cu furia unorŭ bachanţĭ aclaméză verdictulŭ pronunţatŭ în contra generalului Doda, fără a mai cerceta în ce triste condiţiunĭ a fostŭ adusŭ, numai şi numai pentru că Doda trece înaintea lorŭ ca unŭ „duşmanŭ înverşunatŭ alŭ statului şi alŭ naţiunei maghiare“, — şoviniştii ungurĭ se ocupă de naţionalităţile nemaghiare şi variază vechia temă despre „mulţămirea“ lorŭ.

Din incidentulŭ condamnărei lui Traianŭ Doda archi-şovinistulŭ „*Pesti Napló*“ de pildă găsesce cu cale a'şĭ uşura consciinţa vorbindŭ de „mulţămirea naţionalităţilorŭ“ şi resolvăndŭ acéstă cestiune după pofta inimei lui.

Este în adevĕrŭ ciudatŭ lucru, că condamnarea unui „duşmanŭ alŭ statului“, care „stă singurŭ“ şi este însoţitŭ celŭ multŭ de „câţiva agitatorĭ“, face deodată pe şoviniştii dela „Pesti Napló“ de a se ocupa de-o cestiune aşa de gravă, cum este aceea a „mulţămirii naţionalităţilorŭ“.

Ei bine, onorabilĭ şoviniştĭ, cum se potrivesce acésta cu întréga vóstră atitudine? Cum veniţĭ deodată sĕ ne vorbiţĭ de cestiunea naţionalităţilorŭ, când după a vóstră părere n'aveţĭ de a face decât cu nisce „rebelĭ în contra statului?“

Căcĭ bine sĕ luămŭ aminte! Orĭ că lucrurile stau aşa cum le descriu şoviniştii: atuncĭ este cea mai mare absurditate a vorbi de îndestulirea şi neîndestulirea popórelorŭ, când ar trebuĭ sĕ se tracteze numai de pedepsirea câtorva rĕi-făcĕtorĭ; orĭ că lucrurile stau cu totulŭ altfelŭ decâtŭ ni le înfăţişéză şoviniştii: atuncĭ este curată mişeliă a declara ca turburătorĭ de profesiune pe nisce bărbaţĭ, carĭ nu facŭ alta decâtŭ a da viuă espresiune nemulţămirei generale, ce domnesce în sînulŭ naţionalităţilorŭ nemaghiare. *Tertium non datur.*

Destulŭ că „Pesti Naplo,“ — care, deşi este oposiţionalŭ, séu mai bine ḑisŭ tocmai pentru că este oposiţionalŭ, conduce corulŭ pressei şoviniste maghiare — debutéză, spre mai mare glorificare a procesului Doda, c'unŭ articulŭ despre „îndestulirea naţionalităţilorŭ.“

Indată ce este vorba de îndestulire trebue sĕ se recunóscă *ipso facto,* că naţionalităţile nemaghiare din Transilvania şi Ţéra ungurésca suntŭ neîndestulite, se recunósce prin urmare o stare de lucrurĭ, care reclamă unŭ grabnicŭ remediu. Şi „Pesti Naplo“ crede a fi aflatŭ acestŭ remediu.

Articululŭ şi-lŭ începe cu următórele cuvinte:

„După cum se póte prevedé, condamnarea lui Traian Doda va oferi naţionalităţilorŭ ocasiunea de a se plânge şi de a acusa.“

Aşa este cum susţine „Pesti Naplo“. Acestŭ ḑiarŭ presĕmte fórte bine şi corectŭ consecenţele verdictului dela Aradŭ.

Şi stândŭ lucrulŭ astfelŭ ne luămŭ voia a întreba pe domnii şoviniştĭ: de ce n'au prevĕḑutŭ înainte de verdictŭ, ceea ce prevĕdŭ astăḑĭ după verdictŭ? Cine i-a silitŭ sĕ dea pe generalulŭ Doda în judecată pentru nisce cuvinte, ce le-a comunicatŭ în scrisŭ cu alegătorii sĕi, în calitate de deputatŭ? A statŭ în puterea lorŭ de a nu oferi naţionalităţilorŭ, prin condamnarea lui Doda, prilejulŭ de a se plânge şi de a acusa, de ce n'au făcut'o?

Este clarŭ, că déca ilŭ lăsau în pace pe Traianŭ Doda, respectândŭ imunitatea lui de deputatŭ alesŭ, era celŭ puţinŭ pentru momentŭ linişte în sînulŭ naţionalităţilorŭ şi aceste aveau cu-o causă mai puţinŭ „de a se plânge şi de a acusa“.

Décă însĕ, cu tóte că putea sĕ prevadă lucrulŭ şi mai înainte, cum ilŭ prevede acuma, „Pesti Naplo“ totuşĭ a cerutŭ condamnarea lui Doda, trebue sĕ credemŭ, că a făcut'o cu intenţiunea de a provoca acea nemulţămire a naţionalităţilorŭ.

Atuncĭ de ce se mai plângŭ şoviniştii dela numita fóiă despre acésta nemulţămire? Şi după ce odată recunoscŭ, că condamnarea lui Doda este de natură a produce unŭ adâncŭ resentimentŭ nu numai între Românĭ, ci chiar şi între tóte celelalte naţionalităţĭ nemaghiare din aceste ţĕrĭ, cu ce obrazŭ mai potŭ susţiné ei, că Doda nu representă opiniunea publică a conaţionalilorŭ sĕi?

Recursulŭ de nulitate alŭ d-lui Traianŭ Doda.

(Compusŭ de apĕrătorulŭ Eötvös)

(Fine.)

In comitatele Pesta şi Heves, deputaţii Nyari Pal şi Nemeth Albert au păşitŭ la an. 1869 cu astfelŭ de proiecte, care conţineau coordinarea comitatelorŭ, agitau contra autorităţiĭ generalĭ a guvernului statuluĭ şi ţinură spiritele în mare iritaţiune: lucrurĭ, contra cărora s'ar fi pututŭ aplica nu numai unulŭ, ci mai mulţĭ din articulii codicelui penalŭ.

Guvernulŭ însĕ a respectatŭ şi a ţinutŭ de sfântŭ dreptulŭ de liberŭ cuvêntŭ alŭ deputaţilorŭ şi când agitaţia ajunsese sĕ fiă fórte mare, elŭ (guvernulŭ) a trimisŭ în numitele comitate fişpanĭ noi şi comisarĭ reg., dér asupra deputaţilorŭ n'a făcutŭ presiunĭ, intentând contra lorŭ procese criminale. Inainte de asta cu 8 anĭ, deputatulŭ dietalŭ Szalay Imre a convocatŭ pe alegĕtorii sĕi la Lölle şi în formă de programŭ a desvoltatŭ înaintea lorŭ necesitatea şi oportunitatea introducerei republicei. Unŭ astfel de program, la cas décă s'ar realisa, ar aduce cu sine rĕsturnarea sistemului nostru constituţionalŭ monarchicŭ şi detronarea dinastiei; guvernulŭ însĕ nicĭ pentru acésta n'a voitŭ sĕ-i vateme dreptulŭ de liberŭ cuvêntŭ, ce în constituţiune stă pe o basă atâtŭ de puternică.

Prin atacarea unui dreptŭ, pe care constituţia patriei nóstre ilŭ garantéză fiăcăruĭ membru alŭ parlamentului şi pe care dela introducerea representanţei poporului fiăcare guvernŭ legalŭ l'a respectatŭ necondiţionatŭ: se premerge cu unŭ esemplu, care acum, ce-i dreptŭ, apasă numai pe uniculŭ deputatŭ de naţionalitate română, dér în urma căruia fiă-care bărbatŭ oposiţionalŭ din legislaţiune va fi trasŭ înaintea judecăţii pentru declaraţiunile ce le-a făcutŭ alegĕtorilor sĕi. La ce resultatŭ duce acésta, las' s'o judece stimatorii sincerĭ ai adevĕratei libertăţĭ.

Suntŭ epoce, când ómenii nu sciu sĕ se însufleţéscă, nu vréu sĕ-şĭ tragă sémă de ceea ce facŭ şi perḑêndŭ timpulŭ cu lucrurĭ mĕrunte, preocupaţĭ de micele lorŭ frecărĭ, perdŭ din vedere principiile şi libertăţile cele marĭ, şi pe neobservate suferŭ, ca, în mânile unui guvernŭ dextru şi poftitorŭ de domniă, drepturile şi libertăţile sĕ se nimicéscă şi sĕ rĕmână la rolulŭ de simple parole. După cum se vede, o asemeneaă epocă este şi epoca de acum. Şi se póte, că acum 'i va succede acusatorului publicŭ acestŭ procesŭ, dér sciu abună-sémă, că ér va veni unŭ timpŭ, şi încă nu peste multŭ, cândŭ acestŭ procesŭ şi acéstă condamnare se va privi ca o caricatură a justiţiei şi ca o vătĕmare a constituţiei, precum suntŭ privite procesele acelea, asupra cărora Franciscŭ Deak şi-a pronunţatŭ părerea sa condamnatóre la an. 1839.

Imprejurarea, că eu sunt de na-

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(4)

Despre educaţiunea de sine însuşĭ.

(Subiectulŭ unei conferinţe ţinute la Ateneulŭ din Craiova).

(Urmare.)

Pentru acestŭ scopŭ îşĭ făcŭ la începutŭ o cărtişóră, pe care o înlocuĭ mai târḑiu prin unŭ albumŭ cu plăcĭ de fildeşŭ; trase pe fiă-care pagină séu placă câte şepte linii verticale, una pentru fiecare ḑi a sĕptĕmânii; peste acestea trase alte treispre-ḑece linii transversale cu roşu, însemnândŭ pe fiă-care numele uneia din cele trei-sprĕ-ḑece virtuţĭ. Examinându-şĭ în fiă-care séră faptele şi întêmplările petrecute în timpulŭ acelei ḑile, însemna cu o mică trăsură greşelile ce găsea că făcuse în contra fiă-cărei virtuţĭ.

Când în dreptulŭ unui nume reuşia sĕ aibă liniă albă la sfîrşitulŭ sĕptĕmânii, socotia deprinderea acelei virtuţĭ deplină şi-şĭ concentra luarea aminte asupra celei următóre.

Ca cercetarea faptelorŭ şi purtării sale din fiă-care ḑi sĕ-i fiă mai lesne, îşĭ împărţea şi ḑiua, însemnându-şĭ pe o pagină din libretŭ întrebuinţarea celorŭ 24 óre ale ḑilei: pentru studiu, mâncare, repausŭ, somnŭ, distracţiunĭ şi felurite afacerĭ. Cestiunea de dimineţa era: *ce bine aşŭ puté face astăḑĭ?* cea de séra: *ce bine am făcutŭ astăḑĭ?*

Acestŭ planŭ ilŭ urmă mai multŭ timpŭ, făcêndŭ la începutŭ patru cursurĭ pe anŭ, adecă reuşindŭ a şterge de câte patru orĭ pe anŭ tóte însemnările greşelilorŭ de pe fiăcare liniă. Deşi aceste însemnărĭ de controlŭ asupra sa însuşĭ erau întrerupte uneorĭ şi în urmă uitate cu totulŭ din causa călĕtoriilorŭ şi a multorŭ afacerĭ, controlulŭ însĕ ilŭ făcea neîncetatŭ şi chiar libretulŭ ilŭ purta la sine.

„Fuiu surprinsŭ, — ḑice Franklin, — vĕḑêndŭ că eram mai plinŭ de defecte decâtŭ îmĭ închipuisemŭ; însĕ avui mulţumirea de a le vedé împutinându-se.“ Acestei silinţe de ameliorare personală avŭ elŭ de a mulţumi o viéţă fericită şi gloriósă până la adâncĭ bĕtrâneţe. Elŭ atribuia *sobrietăţii* îndelunga şi statornica sa sănĕtate; *sirguinţei şi economiei* datora averea, sciinţa, renumele şi comodităţile vieţii; *dreptăţii şi buneivoinţe* atribuia încrederea, de care se bucura în ţéra şi funcţiunile onorifice, cu care a fostŭ însărcinatŭ; şi tuturorŭ virtuţilorŭ cultivate de dênsulŭ atribuia voia bună şi blândeţa moravurilorŭ în conversaţiunile şi relaţiunile sale, carĭ ilŭ făceau stimatŭ şi iubitŭ de toţĭ.

Nu orĭ-cine póte urmărì cu aceeaşĭ tăriă planulŭ de a se ameliora. Pe lângă o voinţă şi o inteliginţă deosebită, se cerŭ pentru acésta înăscute aplicărĭ spre bine. Dér, mai îngustă séu mai largă, tuturorŭ le este deschisă aceeaşĭ cale şi nu lipesce decâtŭ hotărîrea statornică de a o urma. Mulţĭ socotescŭ însĕ, fiindŭ tinerĭ, că îşĭ potŭ permite órecarĭ abaterĭ dela preceptele moralei şi igienei, pentru-că le rĕmâne destul timp de a se îndrepta. Nu cugetă la perderea celei mai bune părţĭ a vieţii şi la dificultatea de a părăsi mai târḑiu relele învĕţurĭ. La o etate mai înaintată mulţĭ află că e prea târḑiu a începe o lucrare, care li-se pare cu neputinţă séu de puţină însemnătate. Binele însĕ, ce neîngrijescŭ, este atâtŭ de mare, încâtŭ trebue sĕ se bucure cineva, când póte mântui din ruina vieţii chiar numai o mică parte; şi pentru acésta nicĭ-odată nu e prea târḑiu.

Kant publică o cărticică scrisă după îndemnulŭ lui Hufeland, autorulŭ macrobioticei, „*Despre puterea sufletului de a devenì prin simpla propunere domnŭ peste simţimentele sale bolnăviciόse.*“ In acéstă cărticică elŭ numesce îndreptarea minţii şi voinţei spre propria ameliorare şi domniă de sine, cunoscută în filosofiă sub numele de stoicismŭ, o numesce unŭ principiu alŭ dieteticei, care ţine nu numai de filosofia practică, ca învĕţătura morală, ci şi de medicină. „Medicina, ḑice dênsulŭ, atuncĭ este filosofiă, adecă sciinţifică şi deplinŭ adevĕrată, când puterea raţiunii în omŭ, de a devenì stăpânŭ pe simţĕmintele sale sensuale, determină modulŭ vieţii. Din contră, când ea caută afară din omŭ, (prin farmaciă séu chirurgiă), mijlócele de a înlătura simţirile rele şi a deştepta pe cele bune, medicina nu e decâtŭ empirică séu mecanică.“

ționalitate Română și că și alegătorii mei suntŭ Românĭ, nu-i póte servi de pretextŭ nicĭ guvernului, nicĭ acusatorului sĕu publicŭ pentru ca în persóna mea sĕ calce în picióre unulŭ dintre cele mai prețióse drepturĭ constituționale ale țĕrei. Faptulŭ guvernului eu nu-lŭ considerŭ ca faptŭ alŭ națiunei maghiare și în tragerea mea înaintea judecății eu privescŭ mai vîrtosŭ espresiunea poftei de a-șĭ lățĭ peste mĕsură puterea. Dispozițiunea țĕrei este acum favorabilă pentru asemenea procese, sentimentulŭ pentru drepturile cele marĭ constituționale acum este apaticŭ, acum n'are sĕ se témă guvernulŭ, că sentimentulŭ de dreptate alŭ societății se va deștepta cu vehemență — și va pretinde cu tonŭ tare dreptulŭ — vătĕmatŭ — de liberŭ cuvêntŭ în legislațiune: așa-déră guvernulŭ, cu ajutorulŭ disposiției produse și nutrite de dênsulŭ în modŭ măestritŭ, în timpulŭ de față póte risca tragerea în judecată a deputatului pentru principiile și propunerile, ce acesta le-a comunicatŭ alegĕtorilorŭ sĕi în modŭ oficialŭ. Și prin acésta se premerge cu unŭ simplu, care acum, ce-i dreptŭ, apasă numai pe uniculŭ deputatŭ de naționalitate română, dér în urma căruia, (după cum s'a disŭ mai susŭ) fiă-care bărbatŭ opozițiunalŭ din legislațiune va fi trasŭ înaintea judecății pentru declarațiunile ce le-a făcutŭ alegĕtorilorŭ sĕi.

Departe sunt de a crede și de a afirma, că deputatului tóte 'i suntŭ permise și că elŭ, fără a fi trasŭ la rĕspundere, póte ațîța pe alegĕtorii sĕi în orĭ ce direcțiune. Dreptulŭ de a vorbi liberŭ își are restricțiunile lui acolo, unde este vorba de alegerile mijlócelorŭ pentru a ajunge la scopŭ. Precum deputatulŭ nu póte folosi mijlóce ilegale și contrare moralității publice și nu póte folosi procederĭ contrare constituției pentru învingerea principiilor sale: astfel nu póte agita nicĭ pe alegĕtorĭ sĕ foloséscă asemenea mijlóce.

Că la ce scopurĭ și la folosința cărorŭ mijlóce am îndemnatŭ pe alegĕtorii mei prin imprimatulŭ incriminatŭ: desvoltare acestei întrebărĭ se ține de apĕrarea mea meritoriă, ér nu de cererea de nulitate. Atâta însĕ trebue sĕ observŭ și aicĭ, că cuprinsulŭ imprimatului meu și îndemnulŭ ce l'am datŭ prin acela alegĕtorilorŭ mei, nu este altulŭ, decâtŭ ca:

1. Sĕ apróbe și sĕ admită hotărîrea mea de a rĕmâné în atitudine passivă și a nu intra în parlamentŭ

2. Décă va veni lucrulŭ acușa la o nouă alegere de deputațĭ, sĕ alégă unŭ astfeliu de deputatŭ, care în cestiunea acésta sĕ aibă aceeașĭ convingere cu mine, și în fine:

3. Ca la noua alegere viitóre alegĕtorii sĕ se ferésca de amăgirĭ, amenințărĭ și mituirĭ.

Lasŭ în judecata fiă-cărui omŭ întregŭ și cu principii sănĕtóse sĕ judece, décă se cuprinde în imprimatulŭ meu altŭ scopŭ, altă direcțiune, decâtŭ scopulŭ întreitŭ definitŭ aci? Lasŭ sĕ judece fiăcare omŭ cu mintea sănĕtósă, décă se face amintire în imprimatulŭ meu de națiunea maghiară? Décă este acolo vorbă de altă luptă, decâtŭ de lupta politică și electorală? Și décă este acolo suspiționatŭ altŭ partidŭ, afară de partidulŭ guvernamentalŭ, ce formézĕ astădĭ majoritatea în parlamentŭ?

O discuțiă politică ar puté sĕ aibă locŭ asupra întrebărei, că óre bunŭ este scopulŭ ce se urmézĕ prin abstinența passivă și că este óre acesta unŭ mijlocŭ bunŭ pentru promovarea intereselorŭ publice ale Românilorŭ? Ar avé locŭ o discuțiă politică și asupra întrebărei, că óre partida guvernamentală din dietă póte-se pe dreptulŭ suspiționa cu amenințărĭ, cu seducerĭ și cu corumperĭ la alegerĭ? Atâta însĕ este mai pe susŭ de orĭ ce îndoélă, că discuțiunea tuturorŭ acestorŭ întrebărĭ nu vine în colisiune cu legea penală și nu se ține de judecătoria penală.

Pe basa tuturorŭ acestora, după ce nu încape nicĭ o îndoélă, că imprimatulŭ meu incriminatŭ, dela 14 Octomvre 1887, cu titlulŭ: „Către alegĕtorii cercului electoralŭ alŭ Caransebeșului: Iubițĭ alegĕtorĭ!“ este adresatŭ directŭ alegĕtorilorŭ mei; — mai departe, după ce nu încape nicĭ o îndoélă, că eu dela 20 Iunie 1887 până la 17 Decemvre 1887 am fostŭ deputatŭ și că imprimatulŭ incriminatŭ, ca deputatŭ l'am adresatŭ în modŭ oficialŭ alegĕtorilorŭ mei; — în fine, după ce nu încape nicĭ o îndoélă, că constituția nóstră de seculĭ garantézĕ ne'ntreruptŭ dreptulŭ deputatului de a vorbi liberŭ cu alegĕtorii sĕi și pentru eserciarea acestui dreptŭ, dela 1839 încóce, nimenea n'a fostŭ trasŭ în judecată, ba chiar și atuncĭ tabla deputațilorŭ a declaratŭ tragerea în judecată ca ilegală și vătĕmare gravă a constituției: din tóte aceste cause procederea curții cu jurațĭ este a se nimici prin judecătoria supremă a țerii, care este tot-odată și păzitórea constituției.

X.

Presidentulŭ a resumatŭ în modŭ unilateralŭ și părtinitorŭ înaintea jurațilorŭ resultatulŭ întregei pertractărĭ și prin acésta s'a vătĕmatŭ § 58 alŭ procedurei de pressă.

Presidentul adecă s'a mărginitŭ a repeta în resumatŭ esclusivŭ numai ceea ce se cuprinde în acusă și în expunerile acusatorului publicŭ. După-ce însĕ în decursulŭ pertractării s'a cetitŭ și declarațiunea mea protocolară și după-ce din acéstă declarațiune esŭ la ivélă forțele apĕrării: din aceste motive, la ordinulŭ expresŭ alŭ legii, președintele ar fi trebuitŭ sĕ le esplice și pe acestea cu ocasiunea resumării.

D. e. în resumare a luatŭ învinuirea acusatorului publicŭ, că eu în imprimatulŭ mea agitezŭ la ură în contra națiunii maghiare. Dér în fața acestei invinuirĭ nu amintesce, că în imprimatulŭ meu nu vine înainte numele națiunii maghiare, ci vine înainte expresiunea „contrarii noștri politicĭ“ și în urma ei se dice că la alegere trebue sĕ ne ferimŭ de seducerile și corumperile acestora.

Mai departe a luatŭ în resumare învinuirea acusatorului publicŭ, că eu prin imprimatulŭ meu țintescŭ la întemeierea Daco-României. Dér în fața acesteia nu observă, că în imprimatulŭ meu nicĭ pe departe nu ocură astfelŭ de cuvêntŭ séu astfelŭ de idee, și că acusatorulŭ publicŭ a făcutŭ acea invinuire numai dintr'o generală presupunere.

In sfîrșitŭ în resumatulŭ sĕu presidentulŭ a cuprinsŭ tóte împregiurările enumĕrate de acusatorulŭ publicŭ ca pretinse agravatóre și în fața acestora n'a înșiratŭ nicĭ una dintre împregiurările evidentŭ atenuante din declarațiunea mea.

Resumarea o încredințézĕ legea înțelepciunii presidentului, dér nu numai înțelepciunea presidială, ci orĭ-ce feliu de înțelepciune aduce cu sine, ca, nepotêndu-se apĕra acusatulŭ singurŭ din causă de bólă grea și fiindŭ opritŭ apĕrătorulŭ legalŭ a-'șĭ desfășura apĕrarea, pe când acusatorulŭ publicŭ în tóte își folosesce dreptulŭ sĕu, până chiar și în aplicarea dreptului de respingere a jurațilorŭ, presidentulŭ judecătoriei baremĭ la resumare ar fi trebuitŭ sĕ amintéscă celŭ puținŭ forțele mĕrunte ale apĕrării, care se cuprindŭ în protocolulŭ de ascultare.

XI

Judecătoria a aplicatŭ necorectŭ legea; anume:

1. Libertatea mea de vorbire ca deputatŭ și imunitatea mea privitóre la acésta încă nicĭ nu s'a pusŭ dreptŭ obiectŭ de consultare, conformŭ §-lui 71 alŭ procedurei de pressă. Indreptățirea acestui gravamenŭ am expus'o mai sus.

2. S'a aplicatŭ maximulŭ de pedépsă atâtŭ ce privesce perderea libertății, cât și în privința amendei în banĭ. Acesta e unŭ *non sens* juridicŭ. Óre ce pedépsă s'ar croi pentru o astfelŭ de agitare, prin care o națiune se numesce directŭ, lămuritŭ și cu escluderea orĭ-cărei îndoelĭ dreptŭ obiectŭ de ură și în care se cuprindŭ întru adevĕrŭ neadevĕrurĭ potrivite de a produce ură și agitațiă și afirmațiunĭ defăimătóre și dejositóre?

3. Ca împrejurărĭ agravatóre s'au luatŭ, pe basa espunerilorŭ acusatorului, astfelŭ de împrejurărĭ, care parte nu suntŭ împrejurărĭ agravatóre, parte nu suntŭ adevĕrate. Spre esemplu împrejurarea, că am fostŭ mai de multe orĭ alesŭ deputatŭ, precum și posiția mea socială, nu suntŭ împrejurărĭ agravatóre. Ér afirmațiunea acusatorului publicŭ, că eu am vătĕmatŭ națiunea maghiară, de la care tragŭ penziă, nu e adevĕrată, deórece eu nicĭ nu am vătĕmatŭ națiunea maghiară, nicĭ nu am voitŭ sĕ o vatĕmŭ, și deórece eu nu tragŭ pensiunea dela națiunea maghiară, ci —în urma grației Monarchului nostru — dela Ungaria, dela propria mea patriă, prin urmare, afară de națiunea maghiară, și de la celelalte naționalitățĭ, care constituesc acéstă țéră. Ce-i dreptŭ, acésta e o împrejurare ne'nsemnată, dér décă odată acusatorulŭ publicŭ a amintit'o pentru de a stîrni în jurațĭ disposițiunĭ dușmănóse: atuncĭ trebue sĕ pretindŭ dela judecată cea mai deplină corectitate a espresiunilorŭ.

4. Imprejurările ușurătóre în genere disŭ nu s'au luatŭ în considerare. Aceste împrejurărĭ suntŭ următórele:

a) etatea mea, sunt de 66 anĭ, cu puterĭ individuale ce se află în decadență; *b)* greaua mea bólă, despre acésta judecătoria are cunoscință oficială; *c)* viéța mea curată și nepătată, — încă nicĭ în cercetare n'am fostŭ trasŭ nicĭodată; *d)* cariera mea militară grea și lungă, ce-am petrecut'o cu cinste în serviciulŭ Regelui și alŭ patriei mele; *e)* împlinirea cu credință și zelŭ a datorințelorŭ mele de legislatorŭ în timpŭ de cincĭ anĭ; *f)* împrejurarea, că eu ca deputatŭ m'am adresatŭ cu cuvintele mele către proprii mei alegĕtorĭ, convinsŭ fiindŭ de îndreptățirea acésta, decĭ *bona fide*; *g)* împrejurarea, că pretinsa agitare ce mĭ-a împutat'o acusatorulŭ publicŭ a fostŭ cu totulŭ nemărginită și nicĭ măcar resultatele ei aparente nu s'au arĕtatŭ altŭ undeva, decâtŭ în fantasia singuraticilorŭ; în fine: *h)* nobilitatea morală a motivului meu; căcĭ eu ceea ce am făcutŭ, am făcut'o din alipire credinciósă către neamulŭ și națiunea mea, de a se regula raporturile publice ale patriei nóstre și în ceea ce privesce cestiunea națională.

Étă decĭ că judecătoria nu a luatŭ în considerare nicĭ una dintre aceste serióse împrejurărĭ ușurătóre.

Pe basa acestorŭ gravamine înșirate sub punctele I—XI, rogŭ sĕ se aștérnă tóte actele la înalta curiă reg. spre anularea procedurii curții cu jurațĭ și a sentinței judecătorescĭ.

Cu profundă stimă

supusŭ servŭ
Traianŭ Doda.

Voci asupra procesului Doda.

„Siebbenb. d. Tgbltt.“ a făcutŭ a 2-a di după publicarea verdictului din Aradŭ următórele observărĭ:

In cultura morală trebue sĕ deosebimŭ două părțĭ: una care privesce individualitatea nóstră cu propriele ei interese, alta care privesce binele semenilorŭ noștri. Prima e multŭ mai ușóră pentru-că nu e nimenĭ, care sĕ nu voiéscă fericirea sa. Dela inteligința și cultura fiă-căruia și dela deprinderea de a fi stăpânŭ pe sine însușĭ atêrnă posibilitatea de a-șĭ pune interesele sale în armoniă cu ale altora, a-șĭ mărginì dorințele și aspirațiunile și a-șĭ asigura astfelŭ bunăstarea și liniscea.

Multŭ mai grea, deși nu pentru toțĭ, este cultivarea simțĕmintelorŭ morale privitóre la alții, a simțĕmintelorŭ dise de positiviștĭ altruiste, cum este dreptatea și iubirea deaprópelui.

In acéstă privință este între ómenĭ varietate nesfîrșită, dela ucigașŭ până la omulŭ gata a-șĭ da viéța pentru binele altora. Puținĭ suntŭ atâtŭ de bunĭ, încâtŭ sĕ-șĭ facă o misiune din binefacere și sacrificiu; puținĭ ér atâtŭ de rĕi, încâtŭ sĕ-șĭ caute mulțumirea în durerea și suferințele altora. Majoritatea ómenilorŭ suntŭ, mai multŭ séu mai puținŭ, egoiștĭ, puținŭ păsătorĭ la binele și suferințele altora și nesimțindŭ o legătură intimă decâtă cu cei mai deaprópe ai lorŭ.

De unde vine acésta? Este unŭ mare adevĕrŭ, pe care religiunile caută a-'lŭ face cunoscutŭ popórĕlorŭ sub forme simbolice, ér sciința și filosofia tindŭ a nĭ-lŭ arăta de-adreptulŭ, prin observațiune și argumente. Acestŭ adevĕrŭ este identitatea ființei nóstre cu a semenilorŭ noștri. Toțĭ ómenii suntŭ frațĭ între sine și fii ai aceluiașŭ părinte, cu care suntŭ de o ființă, dice religiunea creștină. Religiunile orientale ale Indiei, de acordŭ în acésta cu sciința modernă, întinde acéstă unitate de ființă asupra naturei și universului întregŭ; și astfelŭ înțelegŭ ele nemurirea sufletului, adecă eternitatea acelei substanțe, care se desprinde pe unŭ minutŭ din nemărginirea puterii eterne, din care face parte, se individualisézĕ în organismulŭ nostru, și ajunge la consciința de sine și de lumea în care trăesce.

Acestŭ adevĕrŭ ómenii bunĭ din fire îlŭ simțescŭ în modŭ instinctivŭ. O predisposițiune înnăscută îi face sĕ pĕtrundă mai lesne prin vĕlulŭ, ce ascunde tainele nepĕtrunsĕ ale firei. Aci este secretulŭ sêmțĕmêntului de dreptate, care 'i opresce de a face rĕu altora, chiar când ar cere-o interesulŭ lorŭ; și alŭ sêmțĕmêntului de milă și bunăvoință, care-i îndémnă a le face bine și a le ușura suferințele. Omulŭ dreptŭ și bunŭ vede în toțĭ ómenii aceeașĭ ființă, care simte, se bucură și sufere cu dênsulŭ. Mai multŭ încă, elŭ are milă chiar de animalele necuvêntătóre și sêmte o fericită simpatiă pentru întréga natură în mijloculŭ căreia omulŭ rĕu trăesce nepăsătorŭ. — „Eu nu trăescŭ în mine însumĭ“, — dice unŭ mare poetŭ, — „ci mĕ identificŭ cu ceea-ce mĕ încunjură; suntŭ sêmțĕminte pentru mine în munții cei înalțĭ, ér sgomotulŭ cetăților̆ îmĭ este o pedépsă. Munții, valurile, cerulŭ, aceste lucrurĭ nu facŭ ele parte din mine însumĭ și din sufletulŭ meu, ca și eu din ele? Inima mea nu le iubesce cu o patimă curată și adêncă? N'așŭ desprețui eu orĭ-ce altŭ lucru în asemĕnare cu ele? N'așŭ suferì mii de chinurĭ mai bine, decâtŭ sĕ schimbŭ astfelŭ de sêmțĕminte cu aspra și profana nepăsare a acelorŭ ómenĭ, ale cărorŭ privirĭ suntŭ îndreptate în josŭ spre pămêntŭ și alŭ cărorŭ cugetŭ se teme de lumina dilei?“ *)

Acestŭ modŭ de a vedé determină tóte cugetările, sêmțĕmintele și faptele omului bunŭ. Pentru aceea elŭ consideră ca o problemă a existenței sale de a lupta în contra rĕului și a lucra pentru ameliorarea vieții în orĭ-ce locŭ și cu deosebire a societății din jurulŭ sĕu.

Din acestŭ modŭ de vedere alŭ lucrurilorŭ se esplică natura simpatică a ómenilorŭ de bine, bunăvoința și liniștea adêncă a sufletului, care se vede zugrăvită pe fața lorŭ si care face sĕ ne simțimŭ atâtŭ de bine în apropiere de ei. Pentru asemenea ómenĭ însă-șĭ mórtea, venită la timpŭ și în împrejurărĭ normale, este fără greutate; ea nu e decâtŭ o trecere dela o stare la alta a ființei, unŭ repausŭ asemenea somnului.

(Va urma.)

*) Lord Byron: Child Harold. III 72, 75.

„Este unŭ anŭ durerosŭ acesta pentru publicistica română din Ungaria! Bobancu, Slavicĭ, Albu, Traianŭ Doda— în scurtulŭ intervalŭ de o jumătate de anŭ trimite verdictulŭ juriuluĭ acum deja pe alŭ 4-lea omŭ alŭ poporuluĭ în închisóre. Este invederatŭ şi aceea, că pedepsele din casŭ în casŭ devinŭ maĭ aspre. Bobancu, coredactorulŭ „Gazeteĭ", a primitŭ numaĭ o pedépsă de patru lunĭ. Generaluluĭ Doda însĕ, care a fostŭ maĭ în urmă judecatŭ, 'ĭ s'a datŭ pedépsa cea maĭ mare: 2 anĭ închisóre pe lângă o amendă de 1000 fl. Acésta indică o încordare fórte mare în atmosfera politică a Ungarieĭ. Procesele politice înaintea juriuluĭ şi condamnările aspre, orĭ cum ar cugeta omulŭ asupra vinovăţieĭ, orĭ nevinovăţieĭ, se ţinŭ de domeniulŭ *represiuneĭ*, care trebue sĕ-'şĭ manifeste urmările fatale şi în viéţa politică. Acéstă bolnăviciósă apariţiune trebuĕ sĕ fiă adêncŭ regretabilă de toţĭ amiciĭ patrieĭ, căcĭ în locŭ de a face sĕ se apropiă şi sĕ se aplaneze principiile, ce se află dela natură în caracterele popórelorŭ, ea numaĭ ne înderjesce şi nutresce astfeliu simţulŭ de înstrĕinare între fiiĭ uneĭ ţerĭ, carĭ totuşĭ *trebue* sĕ trăéscă împreună. La ce sfirşitŭ o sĕ maĭ ducă tóte acestea?

„Ellenzék" reproducêndŭ aceste observaţiunĭ sub titlulŭ „Bocitură săséscă" (Szász nyöszörgés), ḑice:

Păşirea energică din partea factorilorŭ chiămaţĭ a apĕra autoritatea statuluĭ maghiarŭ contra acelora, carĭ suntŭ duşmaniĭ voinţeĭ acestuĭ statŭ, va avé în primulŭ locŭ resultatulŭ, că de sigurŭ va face sĕ-şĭ vină în orĭ acele elemente carĭ până acum credeau că potŭ sĕ revolte nepedepsiţĭ pe orĭ ce nebunŭ nemulţămitŭ contra autorităţiĭ statuluĭ maghiarŭ.

Naţionalităţile maĭ micĭ arŭ trebui maĭ virtosŭ sĕ se bucure, décă apĕrătoriĭ legalĭ aĭ autorităţiĭ statuluĭ şi pe urma acestora autorităţile penale lovescŭ cu maĭ mare asprime în ceĭ neastêmpĕraţĭ decum au lovitŭ până acum, căcĭ lămuritŭ lucru este, că agitatoriĭ naţionalităţilorŭ au stricatŭ, nu statuluĭ maghiar, ci maĭ virtosŭ naţionalităţilorŭ, provocândŭ statulŭ, ca sĕ ia mĕsurĭ esceptionale faţă cu naţionalităţile maĭ micĭ.

Aşa déră nu se prea bocéscă şi nu se prea vaete colegulŭ dela Sibiiu, căcĭ înfrênarea celorŭ de feliulŭ luĭ Bobancu, Slavicĭ, Doda, ţintesce dreptŭ la aceea, ca statulŭ sĕ nu maĭ fiă după acésta silitŭ a-şĭ perde timpulŭ cu înfrênarea conflictelorŭ îndreptate contra statuluĭ, în locŭ de a se îngriji de binele spiritualŭ şi materialŭ alŭ popórelorŭ aflătóre sub autoritatea luĭ. Şi de acésta ar trebui sĕ se bucure tocmaĭ naţionalităţile cele maĭ micĭ.

SCIRILE ḐILEI.

De scurtŭ timpŭ încóce „*Telegrafulŭ*" din Bucurescĭ, organŭ alŭ partideĭ liberale de dincolo de munţĭ, se ocupă cu multŭ interesŭ de situaţiunea Românilorŭ din Transilvania şi din Ungaria. Acésta este a se datori împrejurăriĭ, că dela I-a Septemvre anulŭ curentŭ a luatŭ direcţiunea acestuĭ ḑiarŭ distinsulŭ ḑiaristŭ de dincolo D-lŭ *Ionŭ G. Bibicescu*. „Ca Românŭ" — ḑice d-lŭ Bibicescu în nr. dela 1 Sept. v. — „de Românĭ suntemŭ datorĭ sĕ ne ocupămŭ maĭ deaprópe şi maĭ cu inimă.... ....Româniĭ din ţerĭ streine aştéptă dela noĭ, suntŭ în dreptŭ sĕ aştepte mângâiere, încurajare, ajutorŭ în lupta lorŭ legală. Şi noĭ datorĭ suntemŭ a le da totulŭ cu mâna plină. Pentru a popularisa acéstă datoriă patriotică, ne-amŭ propusŭ a da pe faţă suferinţele fraţilorŭ noştri din ţerĭ streine, a înregistra luptele lorŭ şi a întreţine la noĭ caldŭ şi viu interesulŭ pentru dênşiĭ, pentru binele, propăşirea şi fericirea lorŭ."

* * *

Ministerulŭ de finance austriacŭ are sĕ încaseze suma de *treĭ milione florinĭ* ca taxă de moştenire dela averea principeluĭ *Schwarzenberg*, încetatŭ de curêndŭ din viéţă.

* * *

Inaugurarea statueĭ luĭ Mironŭ Costinŭ se va sĕvêrşi la Iaşĭ Dumineca viitóre, 18 Septemvre v. Direcţiunea căilorŭ ferate române se ḑice că va reduce preţurile pentru aceia, carĭ vorŭ voi sĕ mérgă cu ocasiunea acésta la Iaşĭ. La inaugurare vorŭ ţinĕ discursurĭ d-niĭ *Kogălniceanu, Nicolae Ionescu, Urechiă* şi primarulŭ Iaşilorŭ, d. *Pogorŭ*.

* * *

„Românulŭ" scrie în n-rulŭ sĕu maĭ nou: Alaltăerĭ, pe când trenulŭ ce venea dela Slatina spre Piteştĭ, în care se afla Alteţa Sa *principesa Clementina*, muma principeluĭ *Ferdinand de Coburg*, unŭ individŭ necunoscutŭ a aruncatŭ cu două petre marĭ în cupeulŭ principeseĭ, spărgêndu-i geamurile. Pietrile au căḑutŭ în compartimentulŭ domnişórelorŭ de onóre. Altŭ accidentŭ nu s'a maĭ produsŭ. Individulŭ n'a pututŭ fi prinsŭ.

* * *

Acelaşŭ ḑiarŭ scrie, că din Braşovŭ a mersŭ la Bucurescĭ unŭ domnŭ, care 'şĭ-a făcutŭ călĕtoria până acolo cu velocipedulŭ. Timpulŭ în care apercursŭ acéstă distanţă este de 24 de óre şi 53 de minute.

* * *

Cooperatoriĭ din tótă România organiséză diferite serbărĭ pentru a veni în ajutorulŭ cooperatorilorŭ, carĭ vorŭ lua parte la exposiţia din Parisŭ. In scopulŭ participăreĭ la acéstă exposiţiune, în *Caracalŭ* s'a constituitŭ unŭ comitetŭ sub preşedinţa d-luĭ maiorŭ Bălăceanu. Acestŭ comitetŭ s'a pusŭ în relaţiune cu comitetulŭ naţionalŭ din Bucurescĭ, alŭ căruia preşedinte este d-lŭ *G. Bibescu*.

* * *

Călĕtoriă la Viena cu preţurĭ scăḑute. Aflămŭ că biroulŭ orăşenescŭ de călĕtoriă din Braşovŭ, din incidentulŭ *esposiţieĭ, ce se face în Viena cu ocasia iubileuluĭ*, şi spre a uşura industriaşilorŭ visitarea acesteĭ esposiţiĭ atâtŭ de instructive, va arangia *unŭ trenŭ de plăcere dela Braşovŭ la Viena şi îndĕrĕtŭ cu trenŭ separatŭ şi cu preţurĭ deosebitŭ moderate.* Trenulŭ plécă din Braşovŭ Lunĭ în 8 Octomvre a. c. Pentru acéstă călĕtoriă se dau la tóte staţiunile Ardelene ale căleĭ ferate reg. ung. bilete de drumŭ cu preţurĭ deosebitŭ moderate. Insinuările pentru participarea la acéstă călĕtoriă sĕ se primescŭ atâtŭ verbalŭ câtŭ şi în scrisŭ *numaĭ de biroulŭ de călĕtoriă orăşenescŭ alŭ căilorŭ ferate reg. ung. în Braşovŭ multŭ până Miercurĭ în 3 Octomvre.* Aicĭ se dau şi tóte desluşirile necesare la cerere. Biletele de drumŭ vorŭ fi în ceea ce privesce reîntórcerea *valabile 30 de ḑile.* La reîntórcere *călĕtoria* póte fi *întreruptă de 2 orĭ*, odată în Pesta şi încă odată.

Literatură.

Amiculŭ poporuluĭ, călindarŭ pe anulŭ 1889. Anulŭ XXIX. Editura W. Krafft în Sibiiu. Cuprinsulŭ: Cronologia pe anulŭ 1889; Partea curatŭ calendaristică; Regenţiĭ europenĭ; Calendariu postalŭ: a) Austro-Ungaria, b) România; Serviţiulŭ telegraficŭ; Baniĭ deosebitelorŭ ţerĭ în asemĕnare cu aĭ noştri; Scara taxelorŭ de timbru; Tabelă pentru computarea intereselorŭ, etc. Tabelă pentru socotirea venitelorŭ, a plăţilorŭ la ḑiuaşĭ; Tabelă pentru socotirea arêndeĭ, a plăţilorŭ la servitorĭ; Tabelă comparativă a mĕsurilorŭ de mare lungime; Tîrgurile (bâlciurĭ): a) Ungaria şi Transilvania, b) România. Partea literară: Aliuţă, novelă de Nicu Gane; Petre-Voiniculŭ poveste de Gr. Sima alŭ luĭ Ionŭ; Pămêntulŭ ca planetă şi lume, traducere prescurtată după Camille Flammarion de Slova; Advocatulŭ gonitŭ din raiu, snóvă de P. Ispirescu; Poveţe higienice, de Slova; Originea banilorŭ, de Gr. Sima alŭ luĭ Ionŭ; Trebuinţa unuĭ planŭ de lucrare în economia de câmpŭ şi de vite, de Idem; Cultivarea garduluĭ viu, de Gr. Sima alŭ luĭ Ionŭ; Tragerea vinuluĭ nou de pe drojdiĭ, de Idem; Păstrarea pómelorŭ nobile peste érnă, de * * *; Cele 10 poruncĭ ale Pomărituluĭ, de Slova; Stêrpirea tăciuneluĭ, de Idem; Sfaturĭ bătrâneştĭ de Gr. Sima alŭ luĭ Ionŭ; Poesiĭ: Pohod na sibyr, de V. Alexandri; Când amintirea, de M. Eminescŭ; Arătura, de N. Beldiceânŭ; Dumneḑeulŭ nostru (fragmentŭ), de Ionŭ A. Lăpĕdatŭ; S'a dusŭ amorulŭ de M. Eminescŭ; Ultima dorinţă, de M. Poni (Cugler); Se potŭ întinde, de Veronica Micle; De multŭ, de Matilda Poni (Cugler); S'a dusŭ, de Ionŭ S. Neniţescŭ; Sultanulŭ şi ceĭ treĭ înţelepţĭ. Anecdotă, de A. Pann; Ferulŭ şi argintulŭ (Fabulă), de A. Donicĭ. — Cânele şi căţelulŭ (Fabulă). de Gr. Alexandrescu. — Şi ómeniĭ şi sórtea (Epigramă), de I. Negruzzi: Legedreptate, de I. Heliade Rădulescu; Cântece populare, de Slova; Anecdote; Multe şi mĕrunte; Humoristică şi mulţime de anunţurĭ. Preţulŭ 50 cr. sĕu 1 francŭ 50 banĭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

Berlinŭ, 26 Septemvre. Causa sosireĭ neaşteptate a luĭ Bismark în Berlinŭ se ḑice a fi publicarea memoriilorŭ împĕratuluĭ Friederic. O altă versiune spune, că conferenţa luĭ Bismark cu împĕratulŭ privesce viitórea călĕtoriă a acestuia la Viena şi la Roma.

Hamburg, 26 Septemvre. Călĕtoria luĭ Bismark la Berlinŭ are de scopŭ, după cum scrie „Hamburger Anzeiger", rolulŭ de mijlocitorŭ între Austro-Ungaria şi Rusia, ce va avé sĕ 'lŭ ia asupră-şĭ Germania. Afacerea se va discuta la viitórea întrevedere a monarchilorŭ în Viena.

Londra, 26 Septemvre. Din Simla se anunţă: Colonelulŭ Graham a atacatŭ pe Thibethanĭ în pasulŭ Isla-Pala şi i-a bătutŭ. Thibethaniĭ au pierdutŭ 400 morţĭ şi rănitĭ.

Berlinŭ, 27 Septemvre. Ediţiunea memoriilorŭ împĕratuluĭ *a fostŭ sistată*. Se pare a se fi esercitatŭ o influinţă personală asupra editoruluĭ.

Bucurescĭ, 27 Septemvre. E neîndoiosŭ că maioritatea parlamentară de maĭ 'nainte va păşi la nouĕle alegerĭ ca oposiţiune necondiţionată.

DIVERSE.

O descoperire arheologică în Basarabia. Astă véră s'a făcutŭ o descoperire fórte interesantă în judeţulŭ Bender din nenorocita Basarabiă. Doi ciobanĭ, mocanĭ din Transilvania, căutândŭ o comóră, au pusŭ ochii asupra uneĭ movile, ce se afla în satulŭ Sahaidac. Credêndŭ că în acéstă movilă s'a îngropatŭ o comóră cu banĭ, ciobaniĭ s'au pusŭ pe furişŭ sĕ o desgrópe. Lucrândŭ necontenitŭ două sĕptĕmânĭ de ḑile, printr'o săpătură laterală, căutătoriĭ de comorĭ au datŭ în fine peste nişte pietre carĭ păreau, că compunŭ o adevĕrată zidire. Acĭ lucrarea lorŭ s'a observatŭ şi proprietarulŭ uneĭ moşiĭ vecine, d. Felitin, oprí desgroparea şi telegrafă la Petersburg societăţeĭ arheologice cerândŭ ajutorŭ pentru a urma cu săpăturile. Rĕspunsulŭ a fostŭ primitŭ prin telegrafŭ, societatea imperială rusă de arheologiă încuviinţă săpăturile pe comptulŭ sĕu propriu. Etă acum resultatulŭ acestorŭ săpăturĭ: In movilă s'au descoperitŭ două odăĭ mortuale, zidite cu piétră şi unite cu unŭ coridorŭ largŭ. Păreţiĭ odăilorŭ suntŭ tencuiţĭ, pe de asupra tencueleĭ suntŭ nişte frescurĭ, carĭ compunŭ unŭ tablou de vînatŭ. Uşa care ducea în coridorŭ a fostŭ închisă cu petre marĭ. Intr'una din odăĭ s'a găsitŭ unŭ sarcofag de piétră cu unŭ scheletŭ de femeie în elŭ. Scheletulŭ e îmbrăcatŭ într'o haină bogată ţesută cu firŭ de aurŭ. Pe craniu se găsesce o corónă triumfulară de aurŭ. In odaia a doua s'a găsitŭ unŭ altŭ sarcofag, totŭ de pétră, în acestŭ din urmă unŭ scheletŭ, precum se crede de bărbatŭ, pe cuşca pieptuluĭ scheletuluĭ pórtă unŭ lanţŭ de aurŭ, alăturĭ s'a găsitŭ unŭ scutŭ lucratŭ în aurŭ, nişce lăncĭ, unŭ pologŭ cu mâneca de aurŭ şi maĭ multe săgeţĭ. Lucru celŭ maĭ curiosŭ este, că în loculŭ unuĭ craniu de omŭ s'a găsitŭ unŭ capŭ de bou cu córne înlănţuite cu unŭ lanţŭ de aurŭ. Tóte lucrurile găsite suntŭ aduse la Chişineu.

Câtŭ timpŭ durézâ unŭ visŭ. După multe şi îndelungate observaţiunĭ s'a pututŭ în cele din urmă constata, că durata visurilorŭ în realitate este numaĭ de câte o secundă, celŭ multŭ şi arareorĭ durézâ ele câte o minută. Cu tóte acestea noi credemŭ, că visămŭ ore întregĭ. Ne înşelămŭ însĕ amarnicŭ. Cele ḑise se confirmă prin însăşĭ observaţiunile Dr-uluĭ F. Scholtz, carele împărtăşesce următórele: „După o muncă obositóre atâtŭ spirituală câtŭ şi corporală de o ḑi, după ce mĭ-am trasŭ césululŭ şi m'am pusŭ în patŭ, adurmiĭ îndată. Cum închiseiu ochiĭ însĕ mĕ aflaiu pe catargulŭ uneĭ năĭ pe mare. Auḑiam valurile măreĭ vâjăindŭ şi norĭ de lumină mĕ împrejurară. Eram tênĕrŭ şi îmĭ plăcea priveliscea. Câtŭ timpŭ am statŭ astfeliu, nu ţinŭ minte, dér pare că eram în infinitŭ. Intr'aceea însĕ se schimbă scena. Eram pe uscatŭ şi rĕposaţiĭ meĭ părinţĭ veniră sĕ mĕ salute, mĕ conduseră la biserică unde auḑiamŭ organele. Mĕ bucuram, şi mĕ miraiu cum de vĕdŭ acolo soţia şi copiĭ meĭ. Preotulŭ se suí pe amvonŭ şi predică, nu înţelegeamŭ însĕ nimicŭ, căcĭ sunetulŭ organelorŭ îmĭ copleşa vocea. Apucaiu pe copilulŭ meu de mână şi mĕ suiĭ în turnulŭ bisericeĭ, dér ér se schimbă scena. In locŭ de a fi lângă copilulŭ meu, mĕ aflam lângă unŭ ofiţerŭ vechiu, prietinŭ rĕposatŭ. Ca medicŭ militarŭ mĕ aflamŭ la manevră şi mĕ miraiu, că maiorulŭ nostru întinerise fórte tare, când d'odată mĕ spăriă o bombă, ce se sparse în apropierea nóstră. Spăriatŭ săriĭ în picióre şi mĕ convinseiu, că bubuitura a fostŭ a uneĭ uşĭ laterale. O vecĭnicĭă am petrecutŭ în visŭ, dér când mĕ uitaiu la orologiu, mirarea îmĭ fù, că nu trecură maĭ multŭ decâtŭ o minută." Napoleonŭ I-iu într'unŭ visŭ de câte-va secunde făcuse tóte planurile pentru unŭ crâncenŭ rĕsboiu, etc. De aicĭ se conchide, că fenomenele acestea se reproducŭ cu o iuţélă estra-ordinară.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 27 Septemvre st. n. 1888

Bancnote românescĭ	Cump.	9.40	Vênd.	9.42
Argintŭ românescŭ .	„	9.36	„	9.38
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.55	„	9.58
Lire turcescĭ	„	10.85	„	10.90
Imperialĭ	„	9.85	„	9.90
Galbinĭ	„	5.70	„	5·72
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ	„	128.—	„	129.—
Discontulŭ	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 26 Septemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	100.60
Renta de hârtiă 5%	90.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	145.74
Amortisarea datorieĭ căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	97.60
Amortisarea datorieĭ căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datorieĭ căilorŭ terate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	122.50
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104.50
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	131.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinuluĭ	123.50
Renta de hârtiă austriacă	81.45
Renta de argintŭ austriacă	82.20
Renta de aurŭ austriacă	110.50
Losurĭ din 1860	140.—
Acţiunile băncei austro-ungare . . .	874.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	306.25
Acţiunile băncei de creditŭ austr . .	313.30
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.75
Napoleon-d'orĭ	9.58
Mărcĭ 100 împ. germane	$59.27^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge	121.25

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Nr. 41—1888.
pres.

CONCURSŬ.

Pentru ocuparea postului de învĕţătórésă la scóla comunală de fetiţe din Haţegŭ, se escrie concursŭ până la *10 Octómvrie 1888.*

Emolumintele suntŭ:

a) salariu anualŭ 400 fl. eventualŭ dela 1 Ianuarie 1889 300 fl.

b) cuartirŭ liberŭ — 4 orgi lemne.

Concurentele au a documenta, că obţinŭ diploma de cualificaţiune, şi că sciu perfectŭ limba română şi maghiară.

Eforia scolară comunală.

Haţegŭ, la 19 Septemvre 1888.

Bersanŭ,
preşedinte scolarŭ.

160,3—2

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ şi postelorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ accelerată Nr. 302: 5 óre 37 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

Rugămŭ pe domnii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.